

Καταξιοτική Διερεύνηση (Appreciative Inquiry)

Το εργαλείο που χρησιμοποιούμε στην *Συστημική Καταξιοτική Προσέγγιση* λέγεται *appreciative inquiry*, όρος που θα μπορούσε να μεταφραστεί ως «καταξιοτική διερεύνηση μέσω ερωτήσεων».

Είναι ένα εργαλείο που ενεργοποιεί δυνάμεις, ενεργοποιεί την εμπιστοσύνη στον εαυτό, ενεργοποιεί τα στοιχεία τα οποία έχουν οι άνθρωποι, αλλά ίσως δεν έχουν επίγνωση ότι τα έχουν. Όλοι οι άνθρωποι, και πολύ περισσότερο οι νέοι, επηρεάζονται ιδιαίτερα από ένα γενικότερο κλίμα παθητικότητας, άρνησης, το οποίο υπάρχει στον πολιτισμό μας, ένα κλίμα ευκολίας, μιας μοντελοποίησης που δίνεται έτοιμη.

Επειδή ακριβώς το *appreciative inquiry* στηρίζεται σε μια συνέντευξη που γίνεται ανά δύο, δίνει έμφαση καταρχήν στη διαπροσωπική σχέση και μετά στη σχέση μέσα σε μια μικρή ομάδα, η οποία επεκτείνεται και μεγαλώνει. Αλλά σαν συνέντευξη η εστίαση γίνεται μέσα στον ίδιο τον εαυτό του ανθρώπου, δηλαδή ο ίδιος τι γνωρίζει, ο ίδιος τι έχει καταλάβει, ο ίδιος τι εμπειρίες έχει. Οπότε αυτόματα σαν εργαλείο είναι κάτι το οποίο τον μετακινεί –από τη στιγμή που δέχεται να εμπλακεί σε κάτι τέτοιο– από την παθητικότητα, γίνεται ενεργητικός, αναζητώντας στοιχεία του δικού του εαυτού, των εμπειριών του. Τον εμπλέκει προσωπικά, ενώ ενισχύει τη διαπροσωπική και την ομαδική σχέση. Τον ενεργοποιεί συνεπώς και μάλιστα μέσα από μία συλλογική διαδικασία.

Η εφαρμογή του *appreciative inquiry* έχει τέσσερις φάσεις, μέσα από συγκεκριμένες τεχνικές:

- Φάση 1 – Διερεύνηση (discovery)

Αυτή είναι η φάση της διερεύνησης μιας θετικής εμπειρίας, των προσωπικών ικανοτήτων, καθώς και των προσωπικών αξιών, με στόχο οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες να τα μοιραστούν σε ζεύγη και μετά σε ομάδες.

- Φάση 2 – Όνειρο (dreaming)

Σε αυτήν τη φάση οι άνθρωποι καλούνται να ονειρευτούν ατομικά και στη συνέχεια να ζωγραφίσουν σε ομάδες το συλλογικό όνειρο, το οποίο μετά παρουσιάζουν στην ολομέλεια.

- Φάση 3 – Σχεδιασμός (design)

Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης, οι άνθρωποι σχεδιάζουν τα βήματα που μπορούν να κάνουν για να πραγματοποιήσουν το όνειρό τους, αξιοποιώντας τις ικανότητες που αναδύθηκαν στην πρώτη φάση.

- Φάση 4 – Υλοποίηση (delivery)

Αυτή είναι η τελευταία φάση, η υλοποίηση δηλαδή εκείνων των ενεργειών, που είναι απαραίτητες για να γίνουν τα πράγματα όπως τα ονειρεύτηκαν. Σε κάποιες περιπτώσεις, η επεξεργασία που γίνεται μετά στην ολομέλεια, οδηγεί στη διαμόρφωση ενός συγκεκριμένου και μακροχρόνιου σχεδίου δράσης.

Κάποιες φορές, ανάλογα με τις συνθήκες του κάθε σχεδίου, τους στόχους, το χρόνο που έχουμε στη διάθεσή μας και τη συγκεκριμένη ομάδα πληθυσμού, κάποιες φάσεις μπορούν να συμπυκνωθούν ή να συνδυαστούν με άλλες τεχνικές.

Η *Συστημική Καταξιώτική Προσέγγιση* και το μεθοδολογικό εργαλείο *appreciative inquiry* είναι μια μέθοδος μάθησης, η οποία δίνει έμφαση στην αλληλεπιδρώσα διαδικασία, δημιουργώντας ένα περιβάλλον επικοινωνίας, μέσα στο οποίο οι άνθρωποι μπορούν να εκφραστούν και να αναζητήσουν τους δικούς τους κώδικες και βιώματα, αλλά και των άλλων, στην περιοχή της γνώσης. Ένα περιβάλλον αποδοχής και σεβασμού, το οποίο εστιάζει στις ικανότητες, τις δυνάμεις και τις αξίες του καθενός και της καθεμιάς, και έτσι ελευθερώνει τη δυναμική της μάθησης.

Σμάρω Μάρκου, Ιουλία Μπαλάσκα